

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö lausuu työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyynnön johdosta seuraavaa:

Esityksen tavoitteet

Ehdotetuilla laeilla pyritään tukemaan kuluttajia poikkeuksellisen korkeiden sähkön hintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa sekä tukemaan kuluttajien kykyä maksaa sähkölaskut. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotuksia ja niiden tavoitteita yleisesti kannatettavina. Ehdotukset täydentävät jo voimassaolevia väliaikaista sähkötukea (1152/2022) ja sähköenergialaskujen perusteella myönnettävää kotitalousvähennyksestä (1013/2022).

Ehdotus sähkölaskujen maksuaikojen pidentämisestä sekä kuluttajille että yrityksille on kannatettava, koska sähköenergian hinta ja kulutus todennäköisesti tasoittuvat ja maksuaika antaa mahdollisuuksia talouden sopeuttamiseen.

Esityksen keskeiset ehdotukset

Takautuvasti maksettava sähköhyvitys maksettaisiin ehdotuksen mukaan käyttöpaikkakohtaisesti, pohjautuen marraskuun ja joulukuun 2022 sähkönkulutukseen, huomioiden marraskuun 2022 – tammikuun 2023 asiakaskohtainen sähköenergian hinta. Hyvitystä maksettaisiin 50 prosenttia omavastuun 90 euroa/kuukausi ylittävältä osalta, kuitenkin enimmillään 700 euroa kuukaudessa, laskennallisesti neljän kuukauden ajan. Hyvitys kohdistuisi niihin sähkösopimuksiin, joiden sähköenergian hinta on ollut yli 10 senttiä kilowattitunnilta. Tuntikohtaiseen sähkön pörssihintaan perustuvat sopimukset katsottaisiin suoraan kuuluvan tuen piiriin. Hyvitys maksettaisiin kuluttajille sähkön vähittäismyyntiyhtiön tekemänä hyvityksenä sähköenergialaskulla.

Voimassa oleva väliaikainen sähkötuki haetaan Kelasta ja sitä maksetaan tammi – huhtikuun 2023 sähköenergialaskujen perusteella. Kuluttajille erilaiset, samaan tarkoitukseen tarkoitettut tukimuodot voivat aiheuttaa sekaannusta. Siksi onkin hyvä, että nyt esitetty tukimuoto on nimetty hyvitykseksi. Myös se on positiivista, että kuluttaja ei hae hyvitystä, vaan sähköyhtiöt myöntävät hyvityksen automaattisesti. Tämä vähentää sekaantumisvaaraa suhteessa väliaikaiseen sähkötukeen ja verotuksessa myönnettävään sähkövähennykseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Sähköhyvityksen suhde voimassaoleviin tukimuotoihin

Sosiaali- ja terveysministeriötä ja valtiovarainministeriötä on kuultu jo hallituksen esityksen luonnos-
teluvaiheessa. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että nyt esitettävä hyvitys perustuu eri ajan sähköener-
gian kulutukseen kuin sähkötuen ja –vähennyksen myöntäminen. Esityksessä on myös selkeästi to-
dettu, että esitettävä sähköhyvitys ei vaikuta sähkötuen tai sähkövähennyksen määräytymiseen,
vaikka se maksetaan näiden määräytymiskausina.

Siitä, että esitetty hyvitys ei vaikuta voimassaoleviin tukimuotoihin tai toisinpäin, olisi hyvä viestiä ak-
tiivisesti ja näkyvästi, jotta mahdollisia sekaannuksia ja väärinkäsityksiä tulisi mahdollisimman vä-
hän.

Sähköhyvityksen määräytyminen

Kuten edellä on todettu, on hyvä, että hyvitys perustuu vuoden 2022 marras-joulukuun sähkön kulu-
tukseen. Tämä on tärkeää myös siksi, että se ei heikennä yleistä tavoitetta sähkön säästämisestä.

Hyvityksen määräytyminen on kuluttajan kannalta melko monimutkainen. Tämä ei sinänsä haittaa,
kun kuluttajan ei tarvitse hakea hyvitystä tai arvioida oikeuttaan siihen.

Esityksestä ei käy ilmi se, että miten hyvitys maksetaan, jos hyvityksen määrä olisi suurempi kuin
kyseisenä kuukautena erääntyvä lasku. Ilmeisesti se siirtyisi hyvitettyväksi seuraavassa laskussa?
Asiasta olisi hyvä säätää selkeästi.

Hyvitys ei kohdennu tuen tarpeen mukaan, koska tukea saa kaikki tuloluokat ja sitä menee eniten
paljon sähköä käyttäville eli ylimpiin tuloluokkiin kuuluville. Tämä on ymmärrettävää, koska ehdotus
on jouduttu valmistelemaan kiireessä – sama koskee myös sähkövähennystä. Sinänsä on positiivis-
ta, että malliin saatiin sähkön hintaa koskeva alaraja, mikä parantaa kohdentumista. Sama koskee
tammikuun hinnan huomioon ottamista, mikä vähentää väliinputoajia, kun myös vuodenvaihteessa
sähkösovimusta vaihtavat tulevat huomioiduiksi.

Sähköhyvityksen määräytymistä koskevat laskentaesimerkit

Esimerkeissä on kaksi virhettä. Esimerkissä 1 todetaan, että asiakkaan sähköenergiälasku marras-
kuulta on 90 euroa ja että tästä otetaan huomioon laskennassa 10 euroa. Jos omavastuu on 90 eu-
roa, ei kyseisen kuukauden lasku oikeuta tukeen.

Esimerkissä 3 todetaan: "Koska asiakkaan hinta muuttuu tammikuussa, määritellään toisen erän
suuruus tammikuun hinnan ja marras-joulukuun kulutuksen mukaan. Marraskuun osalta tukeen hu-
mioidaan 1050 euroa (3000 kWh*35 snt/kWh) - 90 euroa = 960 euroa. Joulukuun osalta huomioidaan
1575 euroa (4500 kWh*35 snt/kWh) -100 euroa= 1485 euroa." Joulukuun osalta mainitaan vä-
hennettävän omavastuuta 100 euroa, pitäisi olla 90 euroa. Laskennan tulos on kuitenkin oikein.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Neuvotteleva virkamies

Mikko Horko

VN/35022/2022-STM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: